

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ จำเป็นต้องสร้างกติกาขึ้นมาเพื่อควบคุมให้สังคมเป็นสังคมที่ดี เป็นสังคมในอุดมคติของมนุษย์ เนื่องจากสังคมเป็นสังคมของมนุษย์ ความดีงามของมนุษย์จึงมิได้จำกัดอยู่แค่เพียงการแสวงหาความสุขเพื่อมนุษย์บางคนหรือบางกลุ่ม แต่ต้องเป็นไปเพื่อมนุษย์ทุกคนในสังคมที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ความก้าวหน้าทางวิทยาการและวัตถุ อาจจะได้ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าความชื่นชมให้แก่สังคม แต่ไม่อาจถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงามของสังคม ถ้าความก้าวหน้าเหล่านี้ไร้กรอบชีวิตและศักดิ์ศรีของมนุษย์ด้วยกันเอง มนุษย์จึงกำหนดวัฒนธรรมขึ้นเพื่อเป็นคุณค่า ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ดีงามของสังคม มีลักษณะเฉพาะในแต่ละสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปโดยรูปแบบเดียวกัน

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ชาติหนึ่งในเอเชีย ซึ่งได้พยายามสร้างวัฒนธรรมประจำชาติขึ้นเพื่อยกย่องศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นไทยไว้ วัฒนธรรมไทยผ่านกระบวนการเลือกสรรและถกเถียงจนเกิดการผสมผสานกลมกลืนในทางปฏิบัติหรือรับรู้ขึ้นในวิถีชีวิตของคนไทยมาเป็นเวลาช้านานแล้ว จนล่วงเข้ากลางศตวรรษที่ 19 ได้เกิดการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจซึ่งผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การเร่งรัดปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตกนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนถึงระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นระยะที่เกิดแนวความคิดที่จะพัฒนาประเทศโดยพัฒนาทั้งหลายให้มีสภาพเหมือนประเทศอเมริกาหรือประเทศทางยุโรป แต่จุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยนั้นอยู่ที่ยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นทัดเทียมกับมหาประเทศมากกว่าจะเป็นการสร้างประเทศให้มีความเจริญทัดเทียมเพื่อต่อต้านอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจตะวันตก การพัฒนาประเทศจึงเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาแบบทุนนิยม ซึ่งได้ละ

เลยคุณค่าและความหมายในคำนึกจิตใจของคนไทยไปบ้าง วัฒนธรรมอันเป็นแบบแผนของ การดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยจึงถูกละเลยไปบ้างเช่นกัน

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่รู้กันว่า ประเทศชาติจะมีปกติสุขและดำรงอยู่ได้ก็ด้วย วัฒนธรรม หากโครงการทำสงครามรุกรานกันไม่ เหตุนี้วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่เข้าไปอยู่ ในชายแห่งการ เมืองว่าเป็นปัจจัยที่พึงปรารถนาในสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะ ต้องบำรุงและส่งเสริมร่วมกับคนในชาติให้เป็นผลออกมาโดยลุล่วงไป และในสภาพ ปัจจุบันนี้ ความเจริญทางเทคโนโลยี ทางวิชาการและการคมนาคม มีความก้าวหน้า สูง ทำให้การสัมพันธ์กันของส่วนต่าง ๆ ของโลกติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็ว ฉะนั้นถ้าชาติใดไม่รู้จักปรับปรุงและแก้ไข เอาใจใส่วัฒนธรรมเดิมของชาติตนให้ทัน ท่วงทีหรือประสานเข้ากันได้เหมาะสมกับสมัยและสภาพของพฤติกรรมแล้ว ก็จะถูก วัฒนธรรมที่มีแรงอำนาจมากกว่าเข้ามาแทนที่ จนในที่สุดไม่มีลักษณะของชาติตนต่อไป¹ สภาพสังคมไทยทุกวันนี้ กระแสวัฒนธรรมต่างชาติได้หลั่งไหลเข้ามาอย่างมากมายและ คนไทยก็ยอมรับหรือเห็นดีเห็นงามไปกับวัฒนธรรมที่แพร่ เข้ามาอย่าง รวดเร็วอย่างนี้ ซึ่งในขณะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทางด้านวัฒนธรรมก็เสื่อมถอยและค่อยความสำคัญลงไป² สิ่ง หนึ่งที่ทำให้เห็นถึงสภาพวัฒนธรรมไทยที่เสื่อมโทรมในปัจจุบันนี้ก็คือ สภาพของเยาวชน ไทยในขณะนี้ ซึ่ง รองรัตน์ อิศรภักดี³ กล่าวว่า "เด็กวัยรุ่นในปัจจุบันนิยมคนทาง

¹ อนุมานราชชน, พระยา, ชาติ ศาสนา วัฒนธรรม (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสื่อการค้า, 2515), หน้า 107.

² ฝ่ายวิชาการงานวัฒนธรรม 4 ภาค, เอกสารประกอบนิทรรศการวัฒนธรรม สยามคดี 4 ภาค, 2523, หน้า 6.

³ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน, เอกสารการประชุมแนว นโยบายแห่งชาติ ณ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี, 13 - 15 กรกฎาคม 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรรมการศาสนา, 2521), หน้า 41 - 42.

ตะวันตกมาก ไม่ว่าจะเป็นการแข่งกาย กีฬาทาง การพุดจา ตลอดจนขนบธรรมเนียมต่าง ๆ" และ ชัยนาถ นาคบุปผา¹ ยังได้กล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นไทยซึ่งจัดทำโดยกรมวิชาการไว้ว่า "เด็กวัยรุ่นไทยในปัจจุบันค้อยในทางศีลธรรมและทางวัฒนธรรมมากกว่าแต่ก่อน" และสิ่งนี้เองเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นในปัจจุบันบางคนบางกลุ่มประพฤตินึกทำนองคลองธรรม ผิดประเพณีและศีลธรรมอันดีงามของไทย ซึ่งเป็นผลให้เด็กวัยรุ่นกลายเป็นปัญหาทางสังคมมากและนอกจากนี้ที่สำคัญที่สุดคือ เด็กวัยรุ่นทั้งหลายกำลังจะก้าวเข้ามาแทนที่ผู้ใหญ่ในอนาคตอันใกล้ ดังนั้นผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องของทุกคนจึงควรที่จะช่วยเหลือกันในการที่จะทำให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย และเกิดความรู้สึกที่จะต้องรักษาเอาไว้ให้คงอยู่เป็นมรดกแก่ลูกหลานสืบไป ซึ่งการที่จะทำให้สังคมมีความยึดมั่นคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นเอกลักษณ์ของไทยและเป็นบรรทัดฐานที่นำไปสู่ค่านิยมที่ถูกต้องตามลักษณะทางวัฒนธรรมและสังคมไทยได้ก็คือ การให้การศึกษาบรม

ด้วยเหตุนี้เอง รัฐบาลจึงได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบ ทำหน้าที่ทางด้านวัฒนธรรมโดยตรงคือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดการส่งเสริม เผยแพร่ ประสานงาน ทำนุบำรุงดูแลรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยรัฐได้วางนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติโดยทั่ว ๆ ไปไว้ดังนี้²

1. พึงจัดให้หน่วยงานของรัฐและของเอกชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และเร่งระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนา

¹ชัยนาถ นาคบุปผา, โลกของวัยรุ่น (เชียงใหม่: โรงพิมพ์สงติศัพท์, 2513), หน้า 32.

²คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน, เอกสารการประชุมแนวนโยบายแห่งชาติ ๗ เชื้อนครินทร์ จังหวัคกัญจนบุรี 13-15 กรกฎาคม 2521, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา), หน้า 42.

2. พึงขยายงานเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติทุกด้าน รวมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทั้งในท้องถิ่นและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติ

3. พึงซ่อมแซม บูรณะและบำรุงรักษาสมบัติวัฒนธรรมให้เป็นไปตามหลักวิชา

4. พึงสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการศึกษาและการวิจัยในวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของไทย พร้อมทั้งปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมอันพึงประสงค์ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

5. พึงส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมพื้นฐาน เพื่อก่อให้เกิดการภาคภูมิใจ และรู้สึกหวงแหนในวัฒนธรรมพื้นฐานและท้องถิ่น

6. พึงสนับสนุนส่งเสริมศิลปร่วมสมัย ตลอดจนให้รู้จักปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติอื่นที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย

7. พึงป้องกันการทำลายศาสนาซึ่งคนไทยนับถือ ตลอดจนปกป้องรักษา ศาสนสมบัติ

8. พึงฝึกอบรมบุคลากรทางด้านวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะในขั้นที่ขาดแคลน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมสถานภาพของศิลปินและบุคลากรที่อุทิศตนให้แก่การศึกษา ค้นคว้า และส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม

9. รัฐพึงหาทางให้เศรษฐกิจและวัฒนธรรมได้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้วางแผนแนวนโยบายทางด้านวัฒนธรรมโดยทั่ว ๆ ไปไว้ดังกล่าวนั้น ก็เพื่อหวังที่จะแก้ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมตามความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. ต้องการจะให้วัฒนธรรมแพร่ไปยังประชาชนให้มากที่สุดและโดยเร็วที่สุด

2. ต้องการที่จะให้เกิดความรู้และความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ลึกซึ้งและถูกต้องยิ่งขึ้น

3. โครงการที่จะให้มีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมบ้านต่าง ๆ ทั่วไป ทำนองเดียวกับที่บรรพบุรุษได้กระทำมาแล้ว

4. โครงการที่จะทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยที่สำคัญมิให้เสื่อมโทรมและสูญหาย

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาของชุมชน ตั้งขึ้นและดำรงอยู่เพื่อกำเนิรการตามอุดมการณ์และจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด เป็นลักษณะเฉพาะมุ่งพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท มีหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู 2518 ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถานการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ วิชาการ และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิษฐานะของครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม"

มีผู้กล่าวว่า ครูคือนำในสังคมโดยเฉพาะในสังคมชนบท ดังนั้นหน้าที่ในการผลิตครูให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมเพื่อการทำนุบำรุงส่งเสริม เผยแพร่ และรักษาให้คงอยู่นั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง วิทยาลัยครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งก็ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า วิทยาลัยครูจะต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติด้วย เพื่อให้บทบาทในค่านนี้ของวิทยาลัยครูเป็นบทบาทที่เป็นหน้าที่อย่างแท้จริงและมีผลในเชิงปฏิบัติ มิใช่บทบาทแฝง และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายทางค่านวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและนโยบายของรัฐ กรมการฝึกหัดครูจึงได้กำหนดแผนงานที่ชัดเจนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และการปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ของวิทยาลัยครูทางค่านวัฒนธรรมไว้ดังนี้คือ² ให้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในวิทยาลัยครู ทำหน้าที่ส่งเสริมประสานงาน

¹ การฝึกหัดครู, กรม, สำนักงานเลขาธิการกรม, "แนวทางการพัฒนาวิทยาลัยครู," ยี่สิบเจ็ดปีสถาปนากรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็คทราบาย, 2524) น. 62.

² กรมการฝึกหัดครู, กรม, สำนักงานเลขาธิการกรม, "วิทยาลัยครูในแผนพัฒนาาระยะ 5," ยี่สิบเจ็ดปีสถาปนากรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เม็คทราบาย, 2524), หน้า 13.

วัฒนธรรม มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า วิจัยวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ ในชุมชนและจัดตั้งหอวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือให้ความร่วมมือกับสถาบันเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในอันที่จะจัดการแสดงผลงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน

จากที่กล่าวมาแล้ว พอจะมองเห็นได้ว่า วิทยาลัยครูมีบทบาทสำคัญมากในการทำหน้าที่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้กล่าวว่า¹ "ศิลปวัฒนธรรมของไทยมีกำเนิดในท้องถิ่น แล้วได้รับการประดับตกแต่งและขัดเกลาในส่วนกลาง โดยผู้เชี่ยวชาญอีกทอดหนึ่งในรูปของวิวัฒนาการ ดังนั้นการฟื้นฟูทำหน้าที่รักษาและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงควรทำความเข้าใจกับทั้งของระดับชาติซึ่งมีลักษณะบูรณาการ (integrated) จากท้องถิ่นต่าง ๆ และของท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นของดั้งเดิม" ซึ่งตามคำกล่าวข้างต้นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยครูเป็นสถาบันสำคัญในอันที่จะรักษากำเนิดของวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่นไว้ กวดยเหตุนี้การที่จะสามารถทราบได้ว่า วิทยาลัยครูได้ดำเนินบทบาทของตนทางด้านการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอย่างไร ย่อมจะทำให้มองเห็นจุดอันควรแก้ไขหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินบทบาททางด้านนี้ได้ เพื่อความไพเราะของวัฒนธรรมไทยสืบไปอีกนานแสนนาน และเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาถึงบทบาททางด้านนี้ของกลุ่มวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือก็เพราะภาคเหนือนี้ได้อาศัยเป็นถิ่นแดนที่ได้รับการผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างวัฒนธรรมเก่าแก่หลายพวก อาทิเช่น ลานนา เชียงแสน เป็นต้น และนอกจากนั้นดินแดนทางภาคเหนือยังเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมที่อ่อนโยน ละเมียดละมัยหลายชนิด เช่น การดนตรี ฟ้อนรำ การต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง รวมทั้งภาษาพูดและวรรณกรรมอีกมากมาย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของภาคซึ่งต่อกันมา และสมควรที่จะรักษาให้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไป

¹ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ; สำนักงาน, เอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ชนชาววัฒนธรรม 11. 1 - 3 พฤษภาคม 2523, หน้า 57.

ผู้วิจัยได้จัดแบ่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นภาคเหนือที่น่าสนใจออกเป็น 5 สาขา
 ตามการประชุมนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ณ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี
 เมื่อวันที่ 13 - 15 กรกฎาคม 2521 ดังนี้คือ

1. สาขาภาษาและศิลปะ

1.1 ภาษาไค้แก

- 1.1.1 คำที่เป็นสำเนียงของภาคเหนือ พร้อมทั้งความหมาย
- 1.1.2 คำภาษาอื่นที่ใช้ในภาคเหนือ
- 1.1.3 ส่วนวน สุภาษิต คำพังเพย

1.2 วรรณกรรมพื้นฐาน

- 1.2.1 นิทานพื้นบ้าน เช่น ท้าวชูลุกับนางอ้ว วิธีปราบลิง
 ด้มีป่าป๋อง
- 1.2.2 เพลงพื้นบ้าน-เช่น เพลงแอ่ว เพลงเต้นกำรำเคียว
 ของอำเภอพยุหเสนา เพลงแม่มศรี เพลงเขานางคง
 เพลงเขานางซาง

1.3 ทนตรี ไค้แก ซึง สะล้อ กลองแอ่ว ตะโโลกโปด ฯลฯ

1.4 รำ ฟ้อน ไค้แก ฟ้อนมาน ฟ้อนเทียน การตีกลองสะบัดชัย ฯลฯ

1.5 ศิลปกรรม ไค้แก ภาพฝาผนังและรูปแบบของสถาปัตยกรรม ไทยภาคเหนือ เช่น สถาปัตยกรรมที่วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่

2. สาขามนุษยศาสตร์

2.1 สภาพของท้องถิ่นภาคเหนือ ไค้แก สภาพทางสังคมที่เรียบง่าย อ่อนโยน สภาพทางเศรษฐกิจที่เป็นเศรษฐกิจภายในครัวเรือน และการปกครอง

2.2 สถานที่น่าสนใจ ไค้แก วัด อนุสาวรีย์ และอนุสาวรีย์

2.3 ประเพณีส่วนบุคคล เช่น การร่อนน้ำคำหัว

2.4 มารยาทส่วนบุคคล เช่น การนั่ง การไหว้ การเคารพผู้ใหญ่

- 2.5 บุคคลสำคัญ เช่น ประวัติพ่อขุนเม็งราย ผู้สร้างเมืองเชียงราย
พระเจ้ากาวิละ
- 2.6 โบราณสถานและโบราณวัตถุ เช่น วัดเจ็ดยาว พระธาตุ
ศรีบุญไชย พระธาตุคอกยสุเทพ อนุสาวรีย์ช้างเผือก
- 2.7 ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล เช่น ประเพณีสงกรานต์ งาน
สารทไทย สดากภัต
- 2.8 คุณธรรม ใฝ่แก้ว การเป็นยูนิคความเชื่อเพื่อ เมตตากาธูณา
3. สาขากีฬาและนันทนาการ เช่น การแข่งขันตีกลองสะบัดชัย, การ
แข่งขันจุกบ่วงไฟ แข่งกลองหลวง เป็นต้น
4. สาขาช่างฝีมือ เช่น การแกะสลัก การทำเครื่องเงิน การลงรัก
ปิดทองเครื่องประดับ - การจักสาน
5. สาขาคหกรรมศิลป์ เช่น
 - 5.1 การดูแลเลี้ยงดูบุตร
 - 5.2 เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่น
 - 5.3 อาหารคาว เช่น น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกถอง แกงโสะ แกง
แกงแค ข้าวแคบ อาหารหวาน เช่น เมี่ยง กาละตม
ขนมเป็๋อง กระจยาสารท
 - 5.4 มารยาทการกินอยู่ คือ การนั่งรับประทานอาหารกับพื้น
 - 5.5 การต้อนรับแขกโดยการเลี้ยงขันโตก
 - 5.6 เศรษฐกิจในครอบครัว เช่น การทอผ้า การทำร่ม
 - 5.7 สัตว์ที่เป็นอาหารพื้นบ้าน เช่น กบ เขียด แอ้ง งู
 - 5.8 ยักพื้นบ้าน เช่น ยักปลั่ง บอน ยักคำสิง หัวปลี ยอดแพง

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ภาคเหนือเป็นดินแดนที่มีมรดกทางวัฒนธรรม
ท้องถิ่นมากมาย พอที่จะทำให้คนในภาคเหนือเกิดความภาคภูมิใจได้และพร้อมที่จะทำนุ
บำรุงรักษาหวงแหนเอาไว้มิให้สูญหายไป วิทยาลัยครูได้ดำเนินบทบาททางก้านทำนุบำรุง

วัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างไร จึงเป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง เพราะวิทยาลัยครูเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาแห่งเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับท้องถิ่นมากที่สุด และมีกระจายอยู่ทั่วไปทั้งภาคเหนือ สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ สื่อกกลางระหว่างวิทยาลัยครูกับท้องถิ่นอันได้แก่ ตัวนักศึกษา นั้น เราได้ดำเนินการบทบาททางด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แก่เขาอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการทำนุบำรุง ส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ ของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาถึงวิธีดำเนินการส่งเสริมทำนุบำรุงวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตที่วิทยาลัยแต่ละแห่งรับผิดชอบ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านการดำเนินงาน การทำนุบำรุง ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการทำนุบำรุงวัฒนธรรมในเขตภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีจำนวน 8 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูพินุลสงคราม (พิษณุโลก) วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร และวิทยาลัยครูนครสวรรค์ โดยจะสอบถามผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรม รวมทั้งสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา และประธานศูนย์วัฒนธรรม ในเรื่องของการทำหน้าที่การดำเนินงานของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือทางด้านการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมาตามอำนาจหน้าที่ที่สถาบันได้รับ สถาบันหนึ่งอาจมีหลายบทบาทได้ และการดำเนินบทบาทนั้นสามารถที่จะสังเกตและวัดพฤติกรรมออกมาเป็นปริมาณงานและสามารถนำมาประเมินผลได้
2. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารควบคุมดูแลการดำเนินการของวิทยาลัย อันได้แก่ อธิการ รองอธิการฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา หัวหน้าคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ และหัวหน้าคณะวิชาวิทยาศาสตร์
3. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอน วิจัย บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งประจำอยู่ในวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือแต่ละแห่ง
4. คณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรม หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงานภายในศูนย์วัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือแต่ละแห่ง
5. การทำนุบำรุง หมายถึง การเก็บรักษาให้คงอยู่สืบไป และหมายรวมถึงการวิวัฒนาการให้ดีขึ้นด้วย
6. วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ยั่งยืนซึ่งเป็นมรดกทางสังคมของไทยที่ควรหวงแหนและรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือทั้ง 8 แห่ง โดยใช้วิธีการดังนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารระดับหัวหน้าคณะวิชาจนถึงอธิการ โดยใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 56 คน

1.2 กลุ่มอาจารย์ผู้สอน ใช้วิธีสุ่มแบบ Stratified Random Sampling โดยยึดเอาวิชาที่สอนซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทั้ง 5 สาขา คือ สาขาศิลปะ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาช่างฝีมือ สาขากีฬาและนันทนาการ และสาขาศิลปะการแสดง 3 คน รวมจำนวน 120 คน

1.3 กลุ่มคณะกรรมการประจำศูนย์วัฒนธรรมของแต่ละวิทยาลัยครู ระดับตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายจนถึงประธานศูนย์วัฒนธรรม โดยใช้ประชากรทั้งหมดจำนวน 64 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นในคำนำลักษณะงานและวิธีดำเนินการของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในรอบปีการศึกษา 2525 โดยใช้วิธีเรียงลำดับความสำคัญของลักษณะงานและวิธีดำเนินการ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในรอบปีการศึกษา 2525 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) การดำเนินการกิจกรรมทางวัฒนธรรมในลักษณะที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม และคำอื่น ๆ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ช่วง

2) กิจกรรมที่วิทยาลัยครูจัดแล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 เป็นปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาททางวัฒนธรรมของวิทยาลัยครูในรอบปีการศึกษา 2525 โดยแบ่งเป็น 5 คำ คือ คำว่าการดำเนินงาน และวิธีการทำงาน คำว่าการประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยครู คำบุคลาภิกรณ์ คำปัญหาและอุปสรรค คำวิชาการ และคำปัญหาทั่วไป ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ช่วง

2.2 ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางค่านิยมธรรมที่วิทยาลัยครูไค้จ้กัใหม่ซึ้นในปีการศึกษา 2525 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางค่านิยมธรรมของวิทยาลัยครูในปีการศึกษา 2525 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ยังวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือทั้ง 8 แห่ง โดยขอให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม ส่วนแบบสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามที่ตอบแล้วได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติต่างๆ คือ การร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพื่อส่งต่อไปยังวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือ

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสภาการศึกษาในการปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนงานทางค่านิยมธรรมของชาติ

3. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและจัดทำโครงการของวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือเพื่อการจัดกิจกรรมทางค่านิยมธรรม

4. เพื่อให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูเขตภาคเหนือและผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงภาระหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 มาตรา 5 ซึ่งระบุไว้ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการวิชาการแก่สังคม" เพิ่มขึ้น

5. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในด้านการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนทางค่านิยมธรรม